

obremenjujoča. Uprizoritvena verzija pripovedi dekletu podeli enakovreden položaj, omogoči ji, da s samostojno odločitvijo razreši lastno notranje navzkrižje in v procesu odraščanja simbolno zapusti ter odžaluje divji/ otroški svet.

Velikani in Vile nastopijo kot del druge uprizoritvene zgodbe – o (preimеноvanem) Marku, zagledanem v Metko, ki jo ugrabi povodni mož –, pri čimer velikani počnejo prav to, kar v Trdinovi istoimenski kratki bajki (se kamenčkajo z mlinskimi kamni, kadijo ogromne pipe, da cele Gorjance zavijejo v meglo, se pomastijo z volki in se ustrašijo človeškega glasu – in ne omembe božjega imena), Vile pa ohranijo svoje pogloblitve značilnosti (dekleta, ki poznajo skrivnosti in svetujejo ljudem, si ob zarji razčesavajo svoje dolge lase, lepo pojejo in plešejo, a se maščujejo, če jih kdo opazuje) in nadomestijo črnošolca in mrliča, ki pri Trdini iz črnih bukev zaljubljenemu fantu napovedujejo, kje najti Metko, ki jo je povodni mož, ko je brez strahu sama hodila do Krke in prevzeta nabirala svetleče kamenčke in predmete (še ena premena glede na Trdinov zapis), zaprl v stekleno hišo pod reko. Marku, izgubljenemu in išočemu v gorjanski noči, velikani in Vile pridejo na pot kot grozeče ali priljudnejše, a še vedno njegovost zahtevane prikazni na poti njegove želje in zadane naloge. Tako vključena v zgodbo, se bajeslovna bitja pokažejo tudi s svojimi »človeškimi« lastnostmi in slabostmi, kakor tudi človeške osebe v svojih preizkusih in soočenjih nastopijo v realnem spoju notranjih tenzij, moči in šibkosti, preudarnosti in zaslepljenosti.

Uporaba in avtorska reinterpretacija avtohtonih motivov, ljudskih in Trdinovih pripovedi pri tem stopa v dialog tako s preteklostjo kot sedanostjo. S samo

tradicijo pripovedništva, ki preči zgodovinski horizont, svetom, ki ga uravnava ženski glas, ter bogato vsebinsko in uprizoritveno simboliko uprizoritev priklicuje spomin na izročilo našega prostora, čas magične povezanosti človeka z naravo in okoljem čutno prinaša v našo bližino ter obenem naslavlja mlade gledalce in njihov (notranji) svet. To je odprt odrski kozmos živega ritma glasov in teles, ki prepleta pravljичno in stvarno ter (si) dopusti tudi trenutek za tišino, vdih in domišljijo. Ne nazadnje bi brez možnosti takšnega osebnega premora in vstopa lahko le hiteli v ponavljalnju istega, *Gorjanci* Maruše Kink pa se vpisujejo v neskončnost človeštva in prepletenost vsega bivajočega s pogledom, ki upošteva današnji kontekst, a ceni preteklost in raziskuje njen odzven. S podobno naravnanoostjo je režiserka že prej pristopila k nekaterim kanonskim literarnim delom in osebnostim (*Romeo in Julija*, *Prosto po Prešernu*, *iCankar*) in rečemo lahko, da je takšno rahljanje in premišljevanje tradicije pomembno tako za naše dojetanje sedanosti kot preteklega. Ne le da mehča vstop v določene zanemarjene ali sistemsko obtežene vsebine in vabi k nadaljnjemu poglobljanju, temveč omogoča tudi nekaj produktivne distance v pogledu na nas danes. Kajti ,noč in gora lahko da, noč in gora lahko vzame‘.

■ NIKA ARHAR

DROBTINE IZ MIŠJE DOLINE

Glasbeni CD na besedila Anje Štefan, glasba Laura Zafred

Že uvodoma lahko z veseljem zapišemo, da še obstajajo mladi potenciali, ki se ukvarjajo z glasbeno produkcijo za

otroke – tako glede besedilnega kakor tudi glasbenega ustvarjanja. Razumljivo je, da kar bomo lepega in dobrega vložili v otroški svet, to bo vtakano v otroška življenja in to bodo otroci prenašali v naslednje generacije.

Otroške pesmi imajo v slovenski glasbeni in pesniški literaturi dolgo in kvalitetno zgodovino, sploh če pogledamo na vrsto zgodb in zgodbic iz sveta lutkovnega in filmskega ustvarjanja, ki je bilo del zabavnega in tudi didaktičnega šolskega programa in sistema prejšnjih generacij.

Ob tem je popolnoma dovolj, da se spomnimo legendarnega *Mačka Murija* (besedilo Kajetan Kovič, glasba Jerko Novak), ki je še danes (v interpretaciji Nece Falk) popolna ‚klasika‘ tovrstnega ustvarjanja. In tedaj, ob izidu kasete in vinilne plošče, se je pisalo leto 1975. Kasnejše radijske igre, risanke, glasbene in celo baletne uprizoritve le-tega pa so samo še bolj približale otroško poetiko širšemu občinstvu.

Drobtine iz mišje doline (besedila Anja Štefan) sodijo nedvomno v prostor, ki že sam po sebi narekuje glasbeni zven in simpatičnost besedno-zvočne pripovedi, na meji onomatopoiije in igrivih ritmičnih vzorcev. Glasbenica Laura Zafred (violinistka in pevka) je v njih našla navdih in ustvarila enajst skladbic, v katere je ujela mišji svet na svoj glasbeni način.

Vsekakor je izredno pohvalno, da so pri tem projektu sodelovali odlični glasbeniki in tako prispevali k dosledni živi glasbi, kar je v današnjem digitalno-zvočnem svetu že skoraj prava redkost. Glasba je bila ustvarjena za Lutkovno gledališče Maribor za predstavo z istoimenskim naslovom in bila premierno predstavljena že februarja leta 2021. Sedaj je pred nami zgoščenska, nastala v sodelovanju z Lutkovnim gledališčem Maribor in založbo Mla-

dinska knjiga, ob tem pa je pesmice možno poslušati tudi preko natisnjene QR-kode – če ste si slučajno vse CD predvajalnike že poskrili in jih več ne najдете.

Vse pesmice-skladbice so seveda izredno simpatične in kažejo na odličan občutek za melodičnost, ki avtorici Lauri Zafred ni tuja. Kot pevka ve, kaj potrebujemo, da vokal in besedilo stečeta, ob tem pa se pozabava tudi z instrumentalnimi deli, ki malodane sooblikujejo zvočno pripoved v nekakšno mini zgodbo zdaj zime, zdaj koračnice, zdaj uspavanke. Ob Lauri Zafred sta vokala prispevala tudi Miha Bezeljak in Metod Banko, kar naredi celotno glasbeno dogodivščino še bolj pripovedno in barvito. Res je, da so pesmice namenjene bistveno bolj poslušanju kakor pa otroškemu izvajanju, vendar jih prav to postavlja v luč vzgajanja in razumevanja glasbenih vsebin preko natančnega poslušanja – kar je še posebej pomembno pri najmlajši generaciji. V kolikor se skladbice poveže še z ‚branjem‘ oz. opazovanjem ilustracij v knjigi (delo Alenke Sottler), potem imamo pred seboj odličen izdelek, ki lahko otroke popelje v svet doživljanja mišk v najrazličnejših svetovih, zgodbah in prigodah.

Glasbeni elementi so zgrajeni predvsem na moči vokalne interpretacije, ki postavlja v ospredje besedilo in sporočilo, celotna instrumentalna spremljava pa je s svojimi aranžmaji dober sooblikovalec vzdušij in ritmičnih fraz, včasih že na meji šansonjerskega, celo plesnega in pripovednega ustvarjanja. Vse to brez dvoma pripomore k nekakšnemu zavestnemu postavljanju sveta otroške fantazije onkraj digitalne virtualne resničnosti, saj ob tem največji delež naredi prav otroška fantazija. Tako se miške skozi skladbice odpravijo po radič, pogumno odkorakajo

dalje, se gugajo, nesejo lešnik, najdejo sir, so vrači, umrejo od medenjaka, so debele in ohole, preživljajo zimo, gredo spat in nam delijo srečo.

Mišji svet se preko glasbenih zgodb prelevi v resnični svet otroškega doživljanja in sprejemanja življenja na ravni popolne domišljije, skupaj s katero se celotna zvočna magija pravzaprav tudi zgodi. Zagotovo lahko razumemo, da imajo tudi miške svoja življenja, polna tegob, strahov in veselja, otroci pa preko odličnih ritmizacij besednih in melodičnih zvez prepoznavajo glasbeno literaturo kot pripovedni in glasbeni element, s katerim si odstirajo tako pravljичne kakor tudi magične svetove nevidnih izmišljij.

Pri izvedbi so sodelovali še Matic Smolnikar (kitara), Aleš Zorec (različna tolkala), Janez Krevel (kontrabas), Aleksander Živko (klavir), Rok Felicjan (klarinet), Katarina Kozjek (violončelo), Klemen Bračko (viola), Dejan Maleš (harmonika), Lorenzo Contaldo (fagot), Eva Arh (pikolo), za glasbeno produkcijo je poskrbel Matic Smolnikar, tonski mojster pa je bil Metod Komatar, ki je poskrbel tudi za miks in mastering posnetkov. Že omenjena pevka Laura Zafred pa je tudi avtorica glasbe in aranžmajev, igrala je violino in poskrbela za dodane zvočne učinke (žvižgi, črički, pisalni stroj), hkrati pa se podpisuje tudi kot producentka celotne glasbene zgodbe.

Veseli smo lahko, da je tako zanimiv in kvaliteten izdelek zagledal luč sveta in s tem osvetlil otroški svet domišljije, ki zagotovo domuje in snuje *Drobtine iz mišje doline* na vse mogoče načine.

■ MITJA REICHENBERG

VEČ IGRIŠČ, MANJ PARKIRIŠČ.

Maša Ogrizek: *Luka iz bloka: nove dogodivščine iz Koko mesta.*

Ilustriral Miha Hančič.

Dob: Miš, 2022.

Maša Ogrizek: *Luka iz bloka 2: nove dogodivščine iz Koko mesta.*

Ilustriral Miha Hančič.

Dob: Miš, 2023.

Sadovi sodelovanja Maše Ogrizek in Mihe Hančiča se debelijo in množijo že vsaj pet let, kolikor jih je preteklo od izdaje zbirke ilustriranih kratkih zgodb *Koko Dajsa v mestu*. Sledila ji je kartonka *Koko mesto*, zabavna igroknjiga, kmalu zatem pa prva deseterica stripov v zbirki *Luka iz bloka*, ki se ji je letos pridružil še drugi del "novih dogodivščin iz Koko mesta". Že prve Hančičeve ilustracije vsebujejo nekatere stripovske elemente, kot so govorni oblaki in gibalne črte, pa tudi zgodbe same formalno in vsebinsko ustrezajo meram kratkih etap stripovske serije. Na rabo enakomerne forme je prav gotovo vplivala tudi revijalna narava stripov, prvotno objavljenih v *Cicibanu*, šolskemu letu in letnim časom pa sledi tudi zaporedje zgodb v zbirkah.

V središču stripov so štirje glavni junaki, sosedi, sošolci in prijatelji: bober Luka, martinček Amir, medvedka Lili in želvak Oskar. Oblikovani so skladno s stripovsko konvencijo, da se njihova podoba v zgodbah ne spreminja. Pri serialnih stripih je tovrstno ponavljanje skorajda nujno, da so osrednji liki bralcem nemudoma prepoznavni in lahko fokus pripade dogodku v posamični zgodbi. Imajo prepoznavna oblačila in določujoče attribute, pa tudi po karakteristikah ustrezajo tipom v otroški in mladinski literaturi: Luka je frajer z rolko in kulsko frizuro, Amir je nagajiv šaljivec z nogometno žogo, Lili je neko-